

парламенту, виконавча - урядові; всі акти, які видаються від імені монарха, створюються виконавчою владою і попередньо схвалені міністрами[7, с.88].

Станово-представницька монархія — форма правління, при якій влада монарха спирається на станово-представницькі органи влади. Є проміжним ступенем між монархією періоду феодальної роздробленості та абсолютною монархією. В країнах Європи виникла в умовах оформлення станів і ознаменувала певну централізацію управління державою. До станово-представницьких органів входили представники духовенства, світських феодалів, містян, скликалися монархами для схвалення їхньої політики [7, с.87].

Отже, монархія - форма управління державою, за якою найвища влада цілковито або частково зосереджена в руках єдиної особи. Поділяється на обмежену і необмежену, які в свою чергу мають свої види та особливості. Проте інколи в деяких країнах, що розвиваються, на основі демократизації політичних режимів практично втрачені відмінності між монархією і республікою. Говорячи про змішані і "гібридні" форми правління, слід зазначити той факт, що втрачається чіткість існуючих класифікацій монархій і за юридичними ознаками: поєднуються риси республіки і монархії (наприклад, в Малайзії), абсолютної і конституційної монархії (Кувейт), президентської і парламентської республіки[8].

Список використаних джерел:

1. Проблема сучасної монархії [Електронний ресурс] Режим доступу: http://ua-referat.com/Проблема_сучасної_монархії .
2. «Політологія - наука про політику». Підручник. М.І.Горлач, В.Г.Кремень [Електронний ресурс]Режим доступу: http://pidruchniki.com/1815040936461/politologiya/formi_politichnogo_pravlinnya
3. Монархія [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Монархія> .
4. Абсолютна монархія [Електронний ресурс] Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Абсолютна_монархія .
5. Теократична монархія [Електронний ресурс] Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Теократична_монархія .
6. Конституційна монархія [Електронний ресурс] Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Конституційна_монархія .
7. Цвік М.В., Ткаченко В.Д., Богачова Л.Л. та ін. Загальна теорія держави і права [Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів]. – «Право», 2002. – 432с.
8. Нетипові форми монархічного правління в сучасному світі [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://ua.textreferat.com/referat-7420-1.html>.

Здобувач кафедри теорії держави та права НАВС

Паламарчук Вікторія Андріївна

ЦЕСІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ЗМІНИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ДЕРЖАВНОЇ ТЕРИТОРІЇ

Під **цесією** прийнято вважати передачу суверенітету над певною територією однієї держави іншій державі у відповідності до певних домовленостей.

Цесія може відбутися на підставі міжнародної угоди, згідно з рішенням міжнародних організацій (на підставі арбітражу чи плебісциту), акта купівлі-продажу чи у формі обміну територіями, але у будь-якому випадку — за добровільної згоди обох держав. Задля її реалізації здійснюють два важливі акти [1]:

- 1) зречення суверенітету над територією її попереднього власника;
- 2) набуття суверенітету новим власником.

Суб'єктами договору цесії можуть бути лише держави, і як мінімум дві. Об'єктом цесії виступає передача суверенітету над територією або передача територіального суверенітету, якщо під ним розуміється міжнародно-правова власність держави відносно території. Держава розпоряджається лише тією територією, яка їй належить, і не може

розпоряджатися територією, яка виходить за межі її кордонів і на яку вона не має належним чином встановленого права.

Природним результатом передачі території являється зміна громадянства її населення. Населенню такої території надається право вибору між старим та новим громадянством (оптація). Ще в другій половині XIX століття деякі договори цесії містили умову, за якою держава, яка придбала територію, зобов'язувалась надати жителям право зберегти своє попереднє громадянство [2]. В більшості випадків надання права вибору громадянства супроводжувалося вимогою переселення в ту державу, громадянство якої було вибрано. Прикладом оптації після другої світової війни являється протокол про оптацію до договору 1945 року між СРСР і Чехословаччиною про Закарпатську Україну. Відповідно до протоколу, особи української та російської національності, що проживають на території Чехословаччини, а також особи словацької і чеської національності, які проживають на території Закарпатської України, отримали право вибору між громадянством СРСР і громадянством Чехословацької Республіки [3].

Цесія може відбуватися шляхом взаємного обміну рівноцінними частинами території між державами, які граничать між собою. Так по Договору між СРСР і Польщею від 15 грудня 1951 року обидві сторони обмінялися рівними за розмірами приграничними участками. Обмін був проведений виходячи з економічних причин, а саме їх близькості до кордонів СРСР і Польщі.

Міжнародне право не встановлювало і не встановлює правових основ для обміну державними територіями та спеціально не регулює правила його здійснення. Але, зважаючи на те, що, як і в разі з купівлею-продажем державної території, правовою формою здійснення такого акта є публічно-правовий договір, він має бути укладений із дотриманням права міжнародних договорів. При обміні територіями неприпустиме порушення принципу рівності та самовизначення. Усі інші умови здійснення обміну державними територіями зазвичай відносять на розсуд сторін.

На практиці обмін територіями є одним із прийнятних способів вирішення прикордонних територіальних спорів. Іноді обмін викликаний прагненням усунути роздробленість території та переслідує економічні цілі. У практиці тоталітарних держав обмін територіями може мати ідеологічне підґрунтя. Обмін територіями між СРСР і Польщею в 1954 р. мав на меті досягнення етнічної гомогенності у прикордонних областях і супроводжувався переселенням етнічних поляків з України до Польщі, а етнічних українців – з Польщі до України.

Передача невеликої прикордонної території може бути проведена й на іншій основі, без обміну рівноцінними частинами території, за умови врахування як загальнонаціональних інтересів так і інтересів населення тієї частини території, яка передається, в тому випадку якщо воно присутнє. У 1967 році між Францією та Італією був укладений договір про зміну прикордонної лінії між ними в районі Клавьер в Альпах.

Іншою формою компенсації за передачу частини території може слугувати виплата певної грошової суми. Відплатна цесія може мати форму купівлі-продажу території чи обміну територіями при додержанні принципу рівноцінності компенсації.

Відповідно до договору між СРСР і Фінляндією від 3 лютого 1947 року Фінляндія поступилась територією на користь СРСР загальною площею 176 кв. км. В районі гідроелектростанції Яніскоскі і регулюючої греблі Ніскакоскі на річці Паатсо-Іокі з всіма спорудами, які знаходилися на даній території. За цим договором СРСР виплатило Фінляндії 700 млн. фінських марок [4].

Таку поступку території за грошову компенсацію слід розглядати як різновид цесії, так як вона не повинна суперечити праву націй на самовизначення.

Протягом тривалого часу купівля-продаж державної території вважалася звичайним явищем. У сучасній міжнародно-правовій практиці вона зустрічається вкрай рідко [5]. Очевидним є те, що за грошову компенсацію може бути передана відносно невелика територія, яка може бути незаселеною або малозаселеною. Оскільки відчувається хоч і невелика частина території, це не повинно суперечити загальнонаціональним інтересам.

Ми погоджуємося з думкою Клименка Б.М. про те, що уряд не може продавати значні площі території, оскільки вона не являє його власністю, а належить всій країні, народу, політично і юридично організованому суспільству. Хоча в світовій історії наявні такі приклади. Так 18 (30) квітня 1867 р. Росія продала Сполученим Штатам Америки свої Північно-Американські колонії (Аляску) за 7,2 млн. доларів.

З іншого боку, якщо національні інтереси передбачають передачу малозаселеної території, то в обов'язковому порядку повинні забезпечуватися інтереси того населення, яке проживає на такій території.

У правовій літературі нерідко можна спостерігати визнання договору цесії з боку третіх держав. Л. Оппенгейм та А. Фердросс відмічають, що подібні дії щодо такого роду договору є не обов'язковими. Проте А. Фердросс робить виключення лише для тих випадків, «коли шляхом цесії втручаються в їх (третіх держав) права» [6]. Такими випадками є: 1) Коли третя держава в силу договору цесії має переважне право на територію, яка передається; 2) Коли раніше був укладений договір, який перешкоджає даній цесії; 3) Коли постійно нейтральна держава отримує нову територію; 4) Коли територія передається з порушенням загальноновизнаних норм міжнародного права.

Таким чином можна прийти до висновку, що цесія може бути вигідна державі під час обміну певними територіями на рівних умовах. Натомість оренда або продаж землі може тягнути за собою негативні наслідки. В першому випадку це затягнення строків оренди, а в іншому остаточна втрата суверенітету над частиною території.

Список використаних джерел:

1. Національна академія внутрішніх справ. Кафедра філософії права та юридичної логіки. Курс лекцій з політології. Тема № 9 «Політика України в системі сучасних міжнародних відносин». – К.: 2015 – с. 28
2. Оппенгейм Л. Международное право: В 2-х томах, 3-х полу томах. – М., 1948. – 1949 – Т.ІІ, полутом 1. – 440с.
3. Клименко Б.М. Государственная территория. Вопросы теории и практика международного права / Б.М. Клименко. — М.: Международные отношения, 1974. — 58 с
4. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. Вип. XIII, - М.: 1956, - с. 269.
5. Мартенс Ф. Современное международное право цивилизованных народов : в 2 т. / Ф. Мартенс – 5-е изд., доп. и исправ. – СПб. : Типография А. Бенке, 1905.
6. Фердросс А. Международное право // Ред., авт. предисл. Г. И. Тункин, пер. с нем. Ф. А. Кублицкого, Р. Л. Нарышкиной. — М.: Иностранная литература, 1959. — 652 с.

Доцент кафедри теорії держави та права НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

Пікуля Тетяна Олександрівна

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Європейська інтеграція переважно здійснюється за допомогою Європейського Союзу та Ради Європи.

У політичній науці існує кілька підходів до визначення поняття європейська інтеграція: міждержавний, інституційний і комунікативний підходи.

Прихильники міждержавного підходу надають пріоритет у процесі інтеграції національним державам. Результатом їх взаємодії на міждержавному рівні є особливе навколишнє середовище, яке впливає на появу загальних інститутів. У рамках інституційного підходу (Ернст Хаас) європейська інтеграція розглядається як процес трансформації національних практик взаємодії інститутів, який продукує створення особливої багаторівневої системи управління з безліччю центрів прийняття рішень (governance). Комунікативний підхід трактує європейську інтеграцію як процес створення соціальних спільнот за допомогою ефективної взаємодії між їх членами в різних галузях. У результаті чого формується співтовариство безпеки, в якому політичні чинники орієнтовані на